

תאריך עדכון: 25/09/2020

שיטות מחקר

96-096-15, 96-096-16, 96-096-17, 96-096-18

ד"ר גיא משה רוס, ד"ר אודליה נקר-גולדברג, גב' אלה חמי

סוג הקורס: שיעור

היקף שעות: 2 ש"ש

סמסטר: א+ב

שנת לימודים: תשפ"א

דואר אלקטרוני:

ד"ר גיא משה רוס guymoshe10@gmail.com

ד"ר אודליה נקר-גולדברג odidodig@gmail.com

גב' אלה חמי hemi.alla@gmail.com

שעות קבלה:

בתאום עם המרצים.

אתר הקורס באינטרנט:

באמצעות מערכת למידה (Moodle).

א. מטרות הקורס ותוצרי למידה (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרת הקורס

להקנות לסטודנטים ידע בסיסי בשיטות מחקר במדעי החברה.

תוצרי למידה

בסיום הקורס מצופה מהסטודנטים:

- להיות מסוגלים לקרוא, להבין, ולבקר מאמרים מקצועיים העוסקים במחקר חברתי.
- לרכוש כלים תיאורטיים שיאפשרו להם בעתיד לתכנן ולבצע מחקרים אמפיריים משלהם.

ב. תוכן הקורס:

רציונל, נושאים

אחד האתגרים הגדולים ביותר בפניהם עומד המדע הוא ניסוח הכללות לצורך הסבר וניבוי תופעות. מדענים משתמשים בשיטות מחקר מגוונות על מנת להתמודד עם אתגר זה. במהלך הקורס נדון במושגי יסוד בחקירה המדעית בכלל ובמדעי החברה בפרט, נכיר את השלבים בתהליך המחקר, נתוודע לשיטות איסוף וניתוח נתונים, ונלמד להסיק מסקנות מתוצאות המחקר.

הנושאים המרכזיים בהם יתמקד הקורס:

- מה זה מדע? מה מאפיין הסבר מדעי?
- מאפייני החקירה המדעית, שלבים במחקר.
- משתני המחקר: משתנה תלוי, משתנה בלתי תלוי, הגדרה נומינלית, הגדרה אופרציונלית, הגדרה אופרציונלית נמדדת, הגדרה אופרציונלית ניסויית.
- קורלציה לעומת סיבתיות, תנאים להיסק סיבתי, סוגי קשרים.
- סוגי מחקרים: מחקר מתאמי, מחקר סיבתי, מחקר שדה, מחקר מעבדה, מחקר תיאורי, מחקר אנתרופולוגי, סקר.
- מה זה תיאוריה מדעית? איך בוחנים תיאוריה מדעית?
- דגימה: דגימה הסתברותית, דגימה לא הסתברותית, שיטות איסוף נתונים.
- מהימנות המדידה: הגדרה תיאורטית, הגדרה אופרציונלית.
- השאלון הפסיכולוגי ככלי מדידה.
- מהימנות שאלון: הגדרה אופרציונלית. מהימנות כיציבות בזמן, מהימנות כאקוויוולנטיות, עקיבות פנימית, מהימנות בין שופטים.
- תוקף המדידה: מה זה תוקף? כיצד ניתן להעריך תוקף?
- סוגי תוקף: תוקף ניבוי, תוקף תוכן, תוקף מבנה.
- גישות להערכת תוקף מבנה: חקר מתאמים, חקר הבדלים בין קבוצות.
- תוקף מתכנס, תוקף מבחין.

מהלך השיעורים

הקורס יתנהל בעזרת הרצאות ודיונים בכיתה.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים – סמסטר א

שיעור	נושא
1	הקדמה: מה זה מדע? הסבר מדעי לעומת הסבר לא מדעי, אובייקטיביות, אמפיריות, בחינות, רלוונטיות. נסקור דוגמאות ממחקרים במדעי החברה.
2	סוגי משתנים: משתנה תלוי, משתנה בלתי תלוי, משתנה מסביר, משתנה מוסבר, מנבא, מנובא. הגדרה נומינלית והגדרה אופרציונלית של משתנים.
3	מה ההבדל בין קורלציה לסיבתיות? תנאים להיסק סיבתי, סוגי קשרים סיבתיים. דוגמאות לקשרים מסוגים שונים מחיי היום-יום.
4	סוגי מחקרים: מחקר מתאמי, מחקר סיבתי, מחקר שדה, מחקר מעבדה, מחקר תיאורי, מחקר אתנוגרפי, סקר.
5	תרגיל כיתה: נתכנן מחקר הבודק האם יש קשר בין חרדה לביצוע במתמטיקה. נתכנן מחקר הבודק האם חרדה משפיעה על הביצוע במתמטיקה.
6	תרגיל כיתה: נתכנן מחקר הבודק האם יש קשר בין תסכול לתוקפנות. נתכנן מחקר הבודק האם תסכול גורם לתוקפנות.
7	מה זה תאוריה מדעית? כיצד ניתן לבדוק תאוריה? ניסוח השערות הנגזרות מתאוריה, בחינת השערות, ניתוח נתונים, והסקת מסקנות.
8	דגימה: שיטות דגימה, דגימה הסתברותית, דגימה לא הסתברותית, שיטות איסוף נתונים.
9	מרתון חזרות על כל החומר.
10	בוחן 1, פתרון בוחן 1.
11	מרתון חזרות על כל החומר.
12	בוחן 2, פתרון בוחן 2.
13	מרתון חזרות על כל החומר.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים – סמסטר ב

שיעור	נושא
1	מה זה מהימנות? טעויות מדידה: טעות קבועה, טעות מקרית.
2	מהימנות המדידה: הגדרה נומינלית. שאלון פסיכולוגי: כלי מדידה.
3-4	מהימנות שאלון – הגדרה אופרציונלית: מהימנות כיציבות בזמן, מהימנות כאקוויולנטיות, עקיבות פנימית, מהימנות בין שופטים.
5	מה זה תוקף? מה ההבדל בין תוקף למהימנות?

6	סוגי תוקף: תוקף ניבוי, תוקף תוכן, תוקף מבנה.
7	גישות להערכת תוקף מבנה: חקר מתאמים, חקר הבדלים בין קבוצות.
8	תוקף מתכנס, תוקף מבחין.
9	מרתון חזרות על כל החומר.
10	בוחן 1, פתרון בוחן 1.
11	מרתון חזרות על כל החומר.
12	בוחן 2, פתרון בוחן 2.
13	מרתון חזרות על כל החומר.

ג. דרישות קדם:

אין.

ד. חובות / דרישות / מטלות:

נוכחות והשתתפות פעילה בכל השיעורים.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

- הערכת מרצה – 20%
- בחינה מסכמת בסוף סמסטר א – 40%
- בחינה מסכמת בסוף סמסטר ב – 40%

ו. ביבליוגרפיה:

בייט מרום, ר'. (2013). שיטות מחקר במדעי החברה: עקרונות המחקר וסגנונותיו (מהדורה שניה) יחידות 1-3. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

בירנבוים, מ'. (1993). מי מפחד מעבודות מחקר?! תכנון וכתיבה של הצעת מחקר ודו"ח מחקר במדעי ההתנהגות. תל-אביב: מפעלים אוניברסיטאיים.

Cozby, P. C. (2005). *Methods in behavioral research (8th Ed.)* Boston, MA: McGraw-Hill.

ז. שם הקורס באנגלית:

Research Methods

לימודי תעודה
03-7384481
biu-es.ac.il

קמפוס חרדי
077-2753094/8
DesigProg.biu.ac.il

מכינה קדם אקדמית
03-5317956
mechina-kda.biu.ac.il

המדור לזרועות הביטחון
03-5317005/6
mzb.biu.ac.il

המדור לתוכניות מובנות
03-5317957
DesigProg.biu.ac.il

משרד ראשי
03-5318254
DesigProg.biu.ac.il